

Şiir
İsmail ARSLAN

ANDIRIN MANİLERİ

Andırın yöresinde söylenen ağıtlar, güzellmeler, taşlamalar, destanlar yanında yöreye özgü maniler de söylenirdi. 1945 doğumluyum, o dönemlerde televizyon hiç olmadığı gibi radyo da yok gibiydi. Halk ürettikleriyle kendi kendine yetmeye çalışırdı. Köyün kızları gelinleri bir araya gelir, geceleri bulgur çekerlerken manilerle atışma yaparlardı. Pamuk çapalarken sarı sığağın altındaki yorucu çapa işi, maniler ve atışmalarla hoş bir eğlenceye dönüşürdü. Kadınların ve özellikle kızların mantuvar açma manileri uzar giderdi.

Maniler kendi içinde anlam bütünlüğü olan ve bir dörtlükten oluşan 7 ya da 8'li hece ölçüsüyle oluşturulan dörtlüklerdir. Manilerde ilk iki dize ile son dizeler uyaklı, üçüncü dize ise serbesttir. Manilerde asıl söylenmek istenen ana tema son dizede vurgulanır.

Aşağıda okuyacağınız maniler bu gün Aslantaş Baraj suları altında kalan Üzücek köyünden derlenmiştir. 1976 ile 1980 yılları arasında Türkçe öğretmeni olarak çalıştığım Tokmaklı Ortaokulundan öğrencim Havva Akar bana Üzücek Köyünden yüzlerce mani getirmişti. Bu manilerden bir kısmını Andırın Yöresinden Öyküleriyle Ağıtlar, Taşlamalar, Destanlar, Maniler kitabımdan aldım.

Maniler genellikle köy kızları tarafından pamuk çapası yapılırken atışmalar biçiminde söylenmiştir.

Taşa koydum ayranı
Geldi kurban bayramı
Ben askere gidiyom
Yarım yapsın bayramı

Tarlada ot yolarım
Parmağıma dolarım
Yarimle gezen kızın
Saçlarını yolarım

İncecik beliklerim
Uçuyor eteklerim
Açılmış yumulmuyor
Muhabbet çiçeklerim

Parmağımda yüzüğüm
Sıkışmış oynamıyor
Yarimden başkasına
Hiç kanım kaynamıyor

Elbisem kısa kollu
Asfalttır yarin yolu
İsmi söyleyemem
Kendisi orta boylu

Minarenin üstünde
Ezan okunur yarim
Sana söylenen sözler
Bana dokunur yarim

Evimizin ardında
Ördekler ötüşüyor
Evlensene be yarim
Kardeşim yetiştiriyor

Kaleden bakan oğlan
Mendili sarkan oğlan
Sende bu gözler varken
Çok kızı yakan oğlan

Dükkandan yumak aldım
Dantel örürüm diye
Üzücekten yar sevdim
Künde görürüm diye

Dükkandan kına aldım
Tartmadan verdi bana
Nasıl olsa sorarım
Bu dalgayı ben sana

Karabiber dövde gel
Şişeyi doldurda gel
Yar beni seviyorsan
Hak perdeyi ser de gel

Andırın asmasıyam
Üzücek basmasıyam
Anne doktor gerekmez
Ben sevda hastasıyam

Pamuklar iki sıra
Otursam arasına
İçme yarım sigara
Paketler yirmi lira

Dallar altına pıstık
Çavuşlar çalar ısıklık
Üzüceğin kızları
Hepsi kavrulmuş fıstık

Koyun geçer önümden
Mektup geldi yarimden
Oku hocam mektubu
Kalkamıyom yarimden

Akşamdan kalan yemek
Bir tencere mercimek
Babam on bin istedi
Sayamadı pezevenk

Ufacık ayaklıyım
Paytonlarda saklıyım
Anne göçmen istemem
Yerliye meraklıyım

Elimdeki su tası
Nakışlıdır kupası
Annem sana kız vermez
Var git eşek sıpası

Testide duruldun mu
Giderken yoruldun mu
Ben sana abi derken
Sen bana vuruldun mu

Başımdaki çemberi
Al da katlama yarım
Başka yar seviyorsan
Söyle saklama yarım

Evimizin önünde
Elektirik telleri
Uzun mu geldi yarım
Üzüceğin yolları

İn dereye nane biç
Nane biçme rakı iç
Madem beni seviyon
Başkasıyla dalga geç

Mavilim diyen oğlan
Al yeşil giyen oğlan
Ben ellere gidiyom
Benimsin diyen oğlan

Yüksek evler yaptırdım
Üstünde makarası
Yarım kumar oynuyor
Elinde sigarası

Mavi giydim gezelim
Mor menevşe düzelim
Sen getirdin bu derdi
Gel beraber çözelim

Sarı yorgan yüzledim
Sevdiğim üşümesin
Sevmediğim oğlana
Allahım düşürmesin

Saatimin zinciri
Sallanır yedi kere
Nasıl cayayım yarım
Gönül verdim bir kere

Saçlarımın ucuna
Çiçekler takacağım
Yar beni vermiyorlar
İstersen kaçacağım

İp attım ulaş diye
Dağları dolaş diye
Ben seni sevdim yarım
Derdime ilaç diye

Kaşların mildir yarım
Cımbızla aldır yarım
Akşam selamın geldi
Aleykimselam yarım

Yeşil giydim yeşere
Yeşil yere döşene
Senin gibi güzeli
Kim sevmeye üşene

Sıra sıra kabaklar
Mor açıyor zambaklar
Yar sana doyamadım
Doysun kara topraklar

Akşamdan kalan yemek
Sulu değil ekşili
Yarime yakışıyor
Kumaşların yeşili

Elbisesi lacivert
Düş arkama takip et
Başkasını seversem
El içinde mahçup et